

خیام نیشابوری در غرب

گفت و گو با

ویلیام اچ. مارتین و ساندرا میسون

اشاره:

آقای ویلیام اچ. مارتین و خانم ساندرا میسون یک زوج انگلیسی علاقه‌مند به زبان فارسی هستند که بعد از اتمام مسئولیتشان در مشاغل دیگر به آموختن زبان فارسی و پژوهش در متون ادب فارسی پرداخته‌اند. علاقه این دو به رباعیات خیام به گونه‌ای است که تمام ذهن و فکر آنها را به خود مشغول کرده است. کتابخانه شخصی نسبتاً بزرگ آنها دربرگیرنده اکثر آثاری است که به زبان‌های مختلف درباره حکیم عمر خیام و رباعیات او تألیف یا ترجمه شده است. بدون تردید یکی از بهترین مجموعه‌های خیام‌شناسی را می‌توان در کتابخانه شخصی ایشان یافت. بیل و ساندرا سال ۲۰۰۹ را با ابتکار خود به عنوان سال عمر خیام و رباعیات اعلام کرده‌اند و از سال ۲۰۰۶ به تبلیغ درباره این سال و ابتکار خود مشغولند. نتایج تحقیقات ایشان اخیراً در کتابی با عنوان «Art of omar khayyam» در انگلستان منتشر شده است. بیل و ساندرا کوشیده‌اند در این اثر تصاویر مرتبط با رباعیات خیام را همراه با گزارشی عالمانه و محققانه درباره کم و کیف نسخه‌های چاپی رباعیات مصور، ارائه دهند. آنچه در زیر می‌خوانید مصاحبه کوتاهی است که با ایشان به منظور آشنایی بیشتر انجام شده است.

لطفاً در مورد خودتان بگویید.

ما ویل مارتین و ساندرا میسون (خانم مارتین) هستیم. در ابتدا ویل یک متخصص سرمایه‌گذاری بوده و ساندرا به‌عنوان اقتصاددان، آموزش دیده و کار می‌کرد. برای سال‌های بسیار آنها محققان متخصص در حوزه اوقات فراغت بودند. در سال ۱۹۷۲ م مشاوران اوقات فراغت، یک مشاوره مستقل تحقیق در مورد مطالعات اوقات فراغت تأسیس و در این حوزه شهرت بین‌المللی کسب نمودند. از زمان بازنشسته شدن از مشاوره فعال یعنی سال ۱۹۹۸ م، آنها در مورد اوقات فراغت در کشورهای اسلامی تحقیق نموده و مقالاتی چاپ نموده‌اند و تحقیقات مفصلی در مورد تفسیر **فیتزجرالد** از رباعیات **عمر خیام** انجام داده‌اند. آنها همچنین در دانشگاه کمبریج، دانشکده مطالعات شرقی، درباره زبان فارسی و مقولاتی راجع به خاورمیانه تحصیل نموده‌اند.

چرا و به چه طریق به ادبیات فارسی علاقه‌مند شدید؟

ویل و ساندرا به رباعیات عمر خیام و خصوصاً تفسیر این رباعی‌ها توسط ادوارد فیتزجرالد علاقه دیرینه دارند. این امر منجر به علاقه بیشتر به فرهنگ ایران و بازدید از ایران در سال ۱۹۹۷ م. شد. بعد از این بازدید، آنها تصمیم گرفتند که فارسی و ادبیات فارسی

شده است. و رباعیات فیتزجرالد یک جزء اساسی و کلیدی در جهت توسعه حرکت مطالعه فرهنگ شرق می‌باشد.

به نظر شما برای ترویج و گسترش علاقه به زبان و ادبیات فارسی چه کاری لازم است؟

به نظر ما، علاقه به زبان و ادبیات فارسی عمدتاً حاصل علاقه به ایران و فرهنگ غنی و دیرینه آن است. اگر افراد مایل به داشتن اطلاعات بیشتر در مورد یک کشور و میراث آن نباشند، یادگرفتن زبان و ادبیات آن کشور غیرمحمول است. از این رو کار ترویجی باید بر اساس ثروت [فرهنگ غنی] ایران و ترغیب افراد به بازدید از کشور و آشنا شدن با آن باشد. ادبیات فارسی را نیز می‌توان با ترجمه به عنوان بخشی از مطالعات عمومی ادبیات ترویج نمود که می‌تواند منجر به علاقه عمیق‌تر به ایران و فرهنگ آن گردد.

فراهم نمودن فرصت‌های کافی آموزش زبان فارسی نیز ضروری است به نحوی که اشخاصی که علاقه‌مند به آن هستند بتوانند مطالعات خود را پیگیری نمایند. توسعه آموزش [زبان] فارسی برای افراد خارجی در مدارس، دانشگاه‌ها، آموزش بزرگسالان و به صورت آن‌لاین online در ایران و خارج بخشی اساسی از این امر است. از تجربه خود دریافته‌ایم که یافتن دوره‌های آموزش [زبان] فارسی در انگلستان، خارج از لندن، برای مثال خصوصاً یادگیری از راه دور یا مدارس تابستانی، مشکل است.

پی‌نوشت:

* اکنون این کتاب چاپ شده است و پس از این بررسی و معرفی کتاب مذکور از نظر خوانندگان محترم خواهد گذشت.

را به طور جدی‌تر یاد بگیرند.

در کل ادبیات فارسی، شما علاقه بیشتری به عمر خیام دارید؛ چرا؟

رباعیات عمر خیام، به دلیل وجود تفسیر فیتزجرالد، یکی از در دسترس‌ترین شعرهای فارسی است. همچنین فلسفه این رباعیات هنوز گیرایی داشته و در دنیای امروز نیز به کار می‌آید.

راجع به کار خود در رابطه با رباعیات عمر خیام توضیح دهید.

ویل و ساندرا یک کتاب در مورد ویرایش‌های مصور متعدد فیتزجرالد از رباعیات عمر خیام تهیه نموده‌اند. این کتاب اکنون در حال چاپ است و در زمستان سال ۲۰۰۶ منتشر خواهد شد* رباعیات [تصحیح] فیتزجرالد از جمله شعرهایی است که در جهان بیش از بقیه اشعار مصور، چاپ شده است و مطالعات نشان می‌دهد، تاریخچه چاپ و مصورسازی آن [رباعیات] به ۱۵۰ سال گذشته برمی‌گردد. اثر آنها در مورد رباعیات با ایجاد بانک اطلاعاتی از تمامی چاپ‌های اشعار عمر خیام و مدارکی در مورد افراد بسیاری که از زمان انتشار آن دست اندرکار این اثر بوده‌اند یا از آن تأثیر پذیرفته‌اند، ادامه می‌یابد.

از نظر شما، عمر خیام چه تأثیری بر ادبیات انگلیسی دارد؟

تأثیر عمر خیام بر ادبیات انگلیسی اساساً از طریق اثر تفسیر فیتزجرالد از اشعار می‌باشد. مستندات درباره تأثیر وی بر شاعران، خصوصاً بر **تی‌اس الیوت** جوان وجود دارد. در اوایل قرن بیستم به طور چشمگیری استفاده از شعر چهار خطی رباعی کپی و تقلید